

# Zpátky v SSSR: 15minutová města rozpoutala vlnu konspiračních teorií, ale koncept je vypůjčen ze sovětské myšlenky

 [rt.com/russia/572570-ussr-15-minute-cities](https://rt.com/russia/572570-ussr-15-minute-cities)

8. března 2023, 11:40

DomovRusko a FSU

Koncept pohodlného obytného prostoru s veškerou infrastrukturou již byl vyzkoušený



Rok 2023 již má vzkvétající konspirační teorii zahrnující skrytý plán na uzavření občanů v jejich okresech a odebrání jejich svobod. Jsou zde jako vždy věřící a skeptici. Nejnovější kontroverze se točí kolem debaty o „15minutových městech“ a šíří se po sociálních sítích a v médiích. Odborníci přesto upozorňují, že samotná myšlenka není úplně nová. Podobné projekty zkoumali urbanisté z různých zemí během 20. století a tento koncept použili i sovětští architekti.

## **15minutové strašení měst**

Samotná teorie ve skutečnosti není vůbec děsivá. Navrhl to Carlos Moreno, profesor na Sorbonnské univerzitě, v roce 2016. Podle Morena zabírají velké vzdálenosti moderních měst lidem příliš mnoho času. Bylo by tedy velmi užitečné, kdyby každý mohl získat vše, co potřebuje, během 15 minut chůze nebo jízdy na kole.

[Přečtěte si více](#)

## Proč se lidé bojí „15minutových měst“?

Když se úředníci v anglickém Oxfordu rozhodli implementovat svou verzi konceptu, věci se vymkly kontrole. Záměrem bylo nainstalovat dopravní filtry – kamery, které dokážou číst poznávací značky aut – pro sledování provozu. Osoby bez povolení k pobytu nebo určité výjimky by byly pokutovány. Důvodem iniciativy bylo podle úřadů usnadnit fungování autobusové sítě a snížit dopravní zácpy. Obyvatelé však tento nápad nepřivítali. Někteří si dokonce představovali, že se filtry stanou fyzickými bariérami a že místní budou uzavřeni ve svých okresech. Debata se stala tak vzrušenou, že podle oxfordské městské rady *byli „zaměstnanci a členové rady... vystaveni zneužívání“*.



Zprávy o oxfordském plánu se staly virálními. Příběh se dokonce dostal ke kanadskému autorovi a psychologovi Jordanu Petersonovi, který na Twitteru napsal: *„Myšlenka, že by se do čtvrtí mělo chodit pěšky, je krásná.“* Dodal však: *„Představa, že idiotští tyranští byrokraté mohou fiatem rozhodovat o tom, kde máte ‚povoleno‘ řídit, je možná nejhorší představitelná zvrácenost této myšlenky.“* Britský konzervativní poslanec Nick Fletcher, blíže k domovu, mezitím požádal Dolní sněmovnu, aby se zabývala „mezinárodním socialistickým konceptem“, jehož cílem je *„odebrat osobní svobody“*.

Pro Kirilla Puzanova, docenta na Fakultě městského a regionálního rozvoje Mosowovy Vysoké školy ekonomické, se rozhořčení oxfordských občanů zdá velmi logické. *„Pokud řidiči odeberete auto, protestovali by a byla by to typická reakce pro každé město,“* řekl RT. *„Na 15minutovém konceptu není nic nového. Něco podobného vždy existovalo spolu s konceptem „monofunkčních čtvrtí“ – tady bydlíme, tam pracujeme a další slouží k trávení volného času.“*



Protestující drží transparent proti 15minutovým městům po oznámení plánů na Oxford během demonstrace. © Martin Pope / SOPA Images / LightRocket přes Getty Images

## **Město uvnitř Moskvy**

---

V Sovětském svazu bylo takové místo pro život, včetně veškeré možné infrastruktury, vybudováno pro vládní elity v centru Moskvy. Ve své době to byl vynikající projekt a plán sám o sobě vypadá úžasně i dnes. Osud projektu byl však hrozný – z politických důvodů.

[Přečtěte si více](#)

[70 let po Stalinově smrti: Jak západní propaganda přejmenovala sovětského diktátora z padoucha na hrdinu a zase zpět](#)



V roce 1918 se bolševická vláda rozhodla přesunout hlavní město z Petrohradu (v současnosti Petrohrad) do Moskvy. Ta se pro nové úřady zdála být bezpečnějším místem. A tak si místo k životu museli najít nejen nejvyšší představitelé, ale i desítky státních příslušníků. Předpokládá se, že počet úředníků v Moskvě vzrostl na 281 000 lidí.

Nové hlavní město bylo zrušeno revolucí. Nebyl dostatek dostupných míst pro umístění tak obrovského zařízení. Zpočátku žili vládní úředníci v samotném Kremlu, stejně jako v několika velkých moskevských hotelech, palácích a sídlech. Bylo však zřejmé, že lidé potřebují byty k trvalému bydlení. Hlavní město přitom své hotely pro turisty potřebovalo.

V roce 1927 se sovětské úřady rozhodly postavit speciální dům pro vládu nedaleko Kremlu. Projekt vypracoval Boris Iofan, architekt narozený v Oděse, který studoval v Římě. Stavba začala v roce 1928 a přestože byla plánována na dva roky, ve skutečnosti trvala čtyři. Stálo to také čtyřikrát více peněz, než bylo původně přiděleno.

Iofanův výtvar nebyl jen bytový dům, byl to autonomní komplex s maximální úrovní pohodlí. Obyvatelé se neměli o co starat. Všechny 505 luxusních bytů mělo teplou vodu, ústřední topení a telefon. Měli dřevěné podlahy s malovanými stropy a byty už byly zařízené. Součástí areálu byla kavárna, prodejna potravin, prádelna, mateřská škola, holičství, sportovní tělocvična, knihovna, zdravotnické zařízení, koncertní sál a kino. V roce 1932 obývalo neuvěřitelnou budovu přes 2700 lidí. Byty byly určeny pro nejvyšší úředníky, vojenské náčelníky, vědce, spisovatele a známé osobnosti.



## Dům předběžného zadržení

---

Komplex měl několik oficiálních názvů, ale běžně se mu říká „*Dům na náplavě*“. Jeho jméno je připisováno knize sovětského spisovatele Jurije Trifonova, který tam žil. Jeho otec Valentin Trifonov byl veteránem Rudé armády, který sehrál významnou roli v revoluci. V roce 1938 byl Valentin Trifonov zatčen a popraven. Jeho chmurný osud sdílely stovky obyvatel Domu na náplavce. Asi 800 z nich se stalo obětí represí Josifa Stalina. Pocit hrůzy obklopující komplex byl tak silný, že ho místní nazývali „*Dům předběžného zadržení*“.

Ve Sněmovně pracovalo velké množství zaměstnanců, včetně ostrahy a vrátných. Agenti NKVD (tehdejší vnitřní bezpečnostní služby země) využívali tyto zaměstnance ke snadnému přístupu do bytů a k zatýkání. Příběhy pamětníků se od té doby spojily s městskými legendami. Byty měly speciální nákladní výtah propojený přímo s kuchyní a říká se, že agenti výtahem vstupovali do bytů a odváželi své oběti překvapením. Někdy se používal k tomu, aby člověku zabránil v

sebevraždě. Existuje také legenda o ženě, která odmítla otevřít dveře agentům a slíbila zastřelit každého, kdo se pokusí vloupat dovnitř. Říká se, že byla uvnitř trvale zazděna.



© dnmuseum.ru

### **Obydlená památka**

---

Od roku 1997 je Dům na náplavce považován za historickou památku a je chráněn státem. Navzdory tragickým stránkám ve své historii zůstává budova symbolem sovětského pokroku a průmyslových úspěchů.

Historie budovy má bohužel jen málo společného se samotnou původní myšlenkou, kterou bylo vytvoření komfortního komplexu s infrastrukturou. Kirill Puzanov vysvětluje: *„Vezměte si například hlavní budovu Moskevské státní univerzity: Byla navržena podle stejné myšlenky pohodlného území vybaveného veškerou možnou infrastrukturou. Můžete uvnitř zůstat roky, aniž byste museli odejít.“*



Pohled na budovu MSU z vyhlídkové plošiny „Only Love is Higher“ věže Oko MMDC Moskva-City. © Sputnik / Svetlana Ševčenko

Budova Moskevské státní univerzity – jedna ze slavných „Sedmi sester“ nebo „Stalinových výškových budov“ – měla symbolizovat sovětské kvalitní vzdělání se všemi jeho úspěchy. Navrhli ho zmínění Boris Iofan a architekt Lev Rudnev a dokončili ho v roce 1953. Uvnitř bylo vše, co mohl student nebo přednášející potřebovat: koncertní sál, jídelna, přednáškové sály a vědecké jednotky a knihovna. Dále byly vybudovány studentské byty a byty pro akademické pracovníky.

Další dvě ze Sedmi sester byly také navrženy jako luxusní bytové domy pro vědce, sportovce, herce a slavné sovětské občany a měly veškerou potřebnou infrastrukturu v přízemí.



Ve skutečnosti nešlo o vytvoření speciálních podmínek pro elity – šlo o usnadnění řešení každodenních problémů sovětských občanů, kteří pak mohli lépe přispět k budování „světlé budoucnosti“ *pro* svou zemi. Byl například vyvinut koncept „*vědeckých měst*“, který se objevil na podporu určitých výzkumných institucí. Město Obninsk je mezi nimi. Jaderná elektrárna, která byla spuštěna v roce 1954, byla poprvé na světě připojena k rozvodné síti. Stejná myšlenka stojí za Dubnou, která byla oficiálně otevřena v roce 1956 společně se Spojeným ústavem jaderného výzkumu.

Je však důležité zmínit, že některá z těchto měst fungovala v utajení. Tato „*uzavřená*“ města potřebovala nezávislou infrastrukturu, protože bylo obtížné rychle se pohybovat na území města a z něj.





A panorama of Dubna. © Sputnik / Alexander Batanov

Několik sovětských architektů si představovalo budoucnost, kde by všichni bydleli ve čtvrti, která připomíná současný koncept 15minutového města. V letech 1975-1982 vznikl takový „*experimentální*“ komplex v jižní části Moskvy. Všechny obytné budovy byly propojeny podzemními komunikacemi. Parkoviště byla také podzemní, u vjezdů byly vybudovány myčky. Bylo zamýšleno, že loděnice budou bez provozu a zajistí neomezený přístup pro zásahová vozidla. Obchody a služby včetně prádelny byly umístěny v přízemích, které byly všechny propojené. Děti mohly chodit do školy po obrovských chodbách, aniž by musely chodit ven. Součástí komplexu byla také síť vakuového nakládání s odpady.

Bylo plánováno, že takové okresy vzniknou v různých částech sovětského hlavního města. Bohužel, stavba byla příliš komplikovaná a nápad byl sešrotován.



## Komfort nebo omezení?

---

Není divu, že některé myšlenky, které byly v minulosti zcela zapomenuty, se občas za jiných podmínek znovu vynoří. Uzamčení související s Covidem nedávno přinutila lidi, aby se rozhlédli kolem sebe a zhodnotili pohodlí svých životních podmínek. Strach z nečekaných omezení pohybu je přitom dnes v myslích lidí hluboce zakořeněn.

### Přečtěte si více

Dogs of war: Zde je důvod, proč by se ukrajinský konflikt mohl rozšířit do další evropské země

Současná online panika kolem 15minutových měst souvisí s nedostatečnou informovaností, říká docent Ivan Mitin z Fakulty městského a regionálního rozvoje HSE. V moderním světě jsou rozpory často využívány politiky a médii pro vlastní zájmy, zatímco digitální služby občany intenzivně sledují, vysvětluje. Lidé tak mohou být vyděšeni iniciativami, které ovlivňují jejich každodenní život a kterým příliš nerozumí.



*"Je důležité vysvětlit, že koncept 15minutových měst by se neměl brát doslova," řekl Mitin pro RT. „Zkušenosti měst v Evropě a Asii ukazují, že jde spíše o záměr vytvořit multifunkční a pohodlné městské části. Moderní lidé jsou neustále na útěku, spěchají z práce domů a zpět. Nemají čas prozkoumat čtvrť, ve které žijí, myslí si, že tam není nic zajímavého a že zábavu najdete jen v centru města. Příklad moderní Moskvy je docela názorný. Je důležité, aby lidé pocítili jedinečnost svých čtvrtí, takže se stane jejich vlastní touhou, aby okolí bylo co nejpohodlnější.“*

Podle jeho kolegy Kirilla Puzanova je jediným možným nebezpečím 15minutových měst to, že by se stala příliš pohodlná. „V tomto případě by lidé raději vždy zůstali ve svém okrese a jen zřídka se dostali ven,“ vysvětluje. "Takže velká města ztratí svou rozmanitost, protože se rozdělí na spoustu malých."

**Anastasia Safronova** , redaktorka RT

Vlastnosti

Tento příběh můžete sdílet na sociálních sítích:

Sledujte dál RT

